

RAGÁLY – 2019 Orvos írók Dekameronja járvány idején

Szerk.: Brenyó József

Peregrinus Kiadó, Budapest, 2022

Az alcím híven tükrözi a „RAGÁLY – 2019” főcímmel megjelent elegáns, 179 oldalas kis kötet tartalmát, amelyet 2022-ben adott ki a Peregrinus Kiadó. A kötet szerkesztője Brenyó József. A könyv ötlete a Magyar Orvos Írók és Képzőművészek Körében (MOÍKK) fogant meg a COVID-19-pandémia lecsengése után azzal a céllal, hogy megélt történeteket, gondolatokat, valós és áttételes képzetársításokat fogalmazzanak meg, úgy ahogyan azt csak orvos vagy első vonalban küzdő gyógyító szakember teheti. Szomorú és vidám történetek idézik meg versben és prózában a napi veszélyben dolgozó gyógyítók nehéz napjait és elmélkedéseit. A „dekameron” szó ebben az esetben „elbeszélésgyűjteményt” jelent, bár görög jelentése „tíznapnyi idő”. Annyiban emlékeztet Boccaccio Dekameron című művének tíz napra elosztott, napi tíz történetére, hogy bemutatja, miként tör utat együtt az élet és a humor a legborzalmasabb időkben is, mint amilyen az abban a könyvben említett firenzei 1348. évi „döghalál”, pestisjárvány volt. A tízes szám ebben a kötetben is tetten érhető. Húsz, azaz kétszer tíz szerző írása kapott itt helyet. Bár ezek az írások főleg sebek fájdalmából születtek, a záró fejezet egy „COVID-vicc-gyűjteményt” is tartalmaz.

A könyv elkészítésében, a szerzők összefogásában meghatározó szerepe volt *dr. Mész Árisz*nek, aki a MOÍKK elnöke és a remek Előszó szerzője. Az Ő érdeme a „Ragály” cím választása is, amelynek archaikusabb hangulata – a „járvány” szóval szemben – művészebb formában fejezi ki a jelenség történelmi súlyát.

A könyv múlt év decemberi, nagyon sikeres bemutatóját Árisz Debrecenben, a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában kiválóan szervezte meg és magas szinten vezette. Több felolvasás történt, melyek segítették a mélyebb befogadást. Ő szerzőként egy „Great Reset” című elbeszéléssel szerepel, amelyet „Nagy Újraindítás” formában használ a frappáns írásban. Az egyik főszereplő egy szingliéletet élő könyvtárosnő, aki egy nála jóval idősebb, „jó, de gyermektelen” házasságban élő férfival készül közösen vágyott, új életre a férfi tervezett válása után. Ám a szingli hölgy COVID-fertőzést kap! Az öt munkája és családja mellett lelkiismeretesen ápoló férfi pedig a vírust átadja a neijének is, anyósának is, akik belehalnak a fertőzésbe. Ebben a helyzetben a két megtört ember számára az újrakezdés már nem lehet a vágyott, közös jövő! A Vírus, a Sors átírta azt. Az irodalmi érték mellett más oka is van, hogy a művek bemutatását ezzel az elbeszéléssel kezdem: ebben ugyanis külön élmény volt számomra annak érzékelése, hogy a művet – minden irodalmi, művészi értéke mellett – „orvoskollégám” írta. Olyan személy, akinek gondolkodásába, fogalmazástechnikájába beleivódott az „anamnézisfelvétel”, „dekurzálás”, „zárolás-jelentés-készítés” világos, tömör, logikai vonalvezetése. Ezt külön érdemnek tartom a többi írásban is: magamra, a saját stílusomra ismerem bennük. Arról pedig, hogy a „status praesens” készítés lehet művészi, írói teljesítmény is, a szigorló orvos, a fiatal Németh László győzte meg az irodalmárokat a legelső, nyomtatásban megjelent írásában.

A versek, a fájdalomból, reményből táplálkozó lírai írások kilenc szerzőtől származnak. A címek beszédesek: *dr. Völgyi Ildikó*: „Iszonyat”; *dr. Boga Bálint*: „Ostoba emberek balladája”, „Pirkadat”; *dr. Gulyás Katalin*: „Sorstalanság”, „A vesztély himnusza”, „Sorok a szenvedésről”, „Karantén”; *dr. Ónody Magdolna* (ő elvesztette a férjét a járványban): „Gyász”, „Versecske a csendről”; *dr. Sasváry Erzsébet*: „A járvány napjai (KARANTÉN 2021 tavaszán)”; *dr. Sztaskó Anna*: „Frontvonalban”, „Járvány”, „Ki tudja?”; *dr. Völgyi Ildikó*: „Kék hold”, „Novemberi köszöntő”, „Legyen elég”; *dr. Wilhelm Ottó*:

„Millimikron, mégis ciklon”, „Vírus cunami”. Külön formai kategóriát képviselnek *dr. Takács Erzsébet Ildikó* japán „haiku” mintájú 3 sorosai, melyek közül az egyik így néz ki:

„Nemcsak látomás
Covid-mentes világ –
időutazom”.

Próza műfaji szempontból két „mese” különíthető el: *dr. Gelencsér Emőke*: „A szivárvány lába” és *dr. Sasváry Erzsébet*: „Mai mese, Covida és Covidus története”.

A hagyományos elbeszélések tartalmilag átfogják a tragédiák és a humoros, bizarr történetek tágas világát. *Dr. Árvay Judit* két COVID-os beteg szép történetét írja meg, ezek: „Újra érzem a jó lúszagot” és „Angyali leányka, honnan jöttél?” *Dr. Balogh Márta, alias Havas Klára* a „Hit, hivatás” című írásában a két fogalom különbözőségét mutatja be két nő példáján. „A sírásó lakodalmá” pedig pazar példázat arra, hogy egy faluban a járvány utáni változások milyen, korábban képtelennek látszó helyzeteket teremtenek. A sírásó a feleségét, a vőfelyt a férjét veszti el a járványban. A két férfi korábban gyűlölte egymást. A gyász után az „özvegyek” mégis összekeverülnek, halottaiktól csodás jelekkel támogatott csendes lakodalmat ülnék. *Dr. Gyórfy András Ernő*: „Karolina nővér szabadnapja” című írása humoros biztatás a vírusvakcina elfogadására. *Dr. Pálmai Tamás* vicces, megtörtént sztorikát ír meg az oltások kapcsán „Egy deka meroni, avagy az élet szép, csak te légy mindig vidám” címmel. *Dr. Pór Ilona* a férje elvesztése kapcsán felmerülő gondolatait osztja meg velünk: „Gondolatok ötmillió áldozatról”. *Dr. Schmidt Pál* a „Csend szól hozzánk” című, nagyon szép írásában a 79 egészségügyi dolgozóra emlékezik, akik „elestek a járvány elleni harcban”. Mindehhez ad egy sajátos pécsi, történelmi háttérrel. *Dr. Szurómi Pál* „Égett, ami éghetett” szövege maróan fájdalmas gúnyirat korunkról, amelyben nemcsak a vírusok, hanem a „torz eszmék” is okoznak pandémiát. A szerző azt a nem kizárható jövőképet vizionálja, amelyben a fehér bőrű embernek szegyeznie kell majd magát a „fekete” dominanciájú világban, ahol mindent elégetnek, ami a „fehér” civilizációra emlékeztet, és ahol például az „állatjogi törvény” megtiltja, hogy egy fehér ember letegezheti a kutyáját! *Dr. Telkes Margit* négy írással jelentkezik: a „Kalapok” keserűen édes, emberi történet a „véletlen” sorsformáló erejéről; „Az egy tanácsülés margójára” fájdalmas gúnyrajz bürokratizált, globalizálódott világunk szelleméről és stílusáról;

az „Igazolás” az igazi orvosi magatartásról, tisztességről mutat be szép példát a járvány idején; a „Lakások kiadók, eladók” az egyik legjobb korrajz a kötetben – a vírus elől a mátrai erdőben új lakást kereső, öt „egyedül élő, de nem magányos, szépkorú” hölgy végül is olyan szerencsés üzletet köt egy ingatlanügynökkel, amely minden igényüknek megfelel. Az ügynök is elégedett, majd „Galyatető felé indult. Végcélja a Galya-kilátó tetején levő biva-szálló és annak egyik cellája, ahol – reménye szerint – várja őt egy tizenhat éves szőke szeplős, a fia osztálytársa: Gedeon, akit ő csak Gidámnak nevez...” *Dr. Valkai Teréz* azt a fájdalmas emléket írja meg, mikor a járvány kitörésekor – mint a kora miatt veszélyeztetett személyt – nem engedték dolgozni, majd azt az örömet, amikor újból dolgozni kezdett: „COVID emlékek”. *Dr. Völgyi Ildikó* nagy empátiával érzékelteti „egy

beteg Covidos szenvedés élményeit” és imádkozását: „Mi Atyánk...” „A temetés” egy bonyolult szerelmi drámát mutat be, amelyet a COVID felerősített. A „Humor örök” részből egy poént idézek: „Annyira megrémítette a vírus, hogy kidobtam mindent, ami kínai. Most meg itt állok az üres lakásban, tők meztelenül.”

Fontos említést érdemel még két szép festmény: *Setény Gyöngyi* „A Remény pillangói, avagy a vírus beleolvad a természetbe”, továbbá *dr. Tihanyi Ágnes* „Viharfelhők” című képe.

A végére hagytam *dr. Hankiss János* két írását. Hozzá közel 60 éves tanítványi tisztelet és szeretet fűz. A Rügen szigeti tengerparton beszélt nekem első drámájáról 1965-ben. Irodalmi írásainak hű olvasója vagyok, és tudom, hogy alapítója és támogatója a MOÍKK tevékenységének. Most is nagyon megérintett. Az Ő két írása

a „CENT(R)UM” felé tartó „orvos” és „író” egyetemes igényű világlátása! „A kiáltás az ég felé” utolsó mondatai ezek: „De van, ami nem jön rendbe emberi módon. És akkor valami nagyobb hatalom segítségért kiáltasz. Az alábbiak ilyen kiáltást mutatnak be. Elszégyellést. Reménykedést.” „A sír üres” írás lényegében dráma, párbeszédek sorozata. „»A sírbarlang üres«, jelentik az örök a tisztnek a keresztek mellől, eszeveszett keresés közben. Nem hittek a haldoklónak: »Atyám, a kezdebe teszem le az életemet!« – És most nincs schol. Vagy itt van, és akkor, jaj nekünk!” A „Ragály” ezeket a gondolatokat, betűsorokat váltotta ki a magyar orvos írók doyenjéből.

Sipka Sándor dr.

„*Historia est magistra vitae.*” (Cicero)
(A történelem, az élet tanítómestere.)